

BØKER

Tips? Innspill? Respos?
Send e-post:
bok@morgenbladet.no

Sangen om Sinatra

Den nye biografien *Frank: The Voice* følger bare Frank Sinatras tidlige år (frem til 1954), men gjør det til gjengjeld nærmest dag for dag over hele 786 sider. Boken vektlegger nettopp *stemmen* som forklaring på Sinatras enorme suksess i denne perioden av musikkhistorien: «Den mystiske alkymien av lyd, teknikk og følelser som oppsto når den skranglete unge Sinatra lot myke kjærtegn treffe mikrofonen,» som The New York Times oppsummerer det i sin anmeldelse. Avisen minner oss om at den tidlige og mykere Sinatra – *The Voice* – var en enda bedre sanger enn *Ol' Blue Eyes* som vi kjenner så godt fra 1960-tallet og utover.

Falsk Jagger sier sannheten

Keith Richards' selvbiografi *Livet* er en svir, og er da også blitt en bestselger. Selv den som i utgangspunktet har sympati med syvsoveren Keith og aldri på samme måte har kunnet døye Mick Jagger, vil under lesningen spørre seg hva mon Jagger mener. Svaret er kommet, men som en fiffig forfalskning, publisert i nettmagasinet Slate under tittelen «*Please allow me*

to correct a few things». Falskneren trykker et brev fra Jagger om hvordan det faktisk var, år etter år, å løpe ut på scenen under en stadionkonsert uten å vite om gitaristen var våken eller i koma. Og «Jagger» skriver vel så godt som Richards, og sympatien snur. På hitsville.org forsvarer journalisten forfalskningen. Noen måtte gjøre det. Tiden har fart for godt med ranglefantan.

En språklig begivenhet

Det intetsigende og det megetsigende.

– Hva ser du frem til i denne stillingen?

– Å få friere armslag. Å kunne vie meg fullt og helt for noen interesser som de siste årene er blitt stadig viktigere for meg.

– Det betyr at du vil enda lenger inn i det som skjer i hodet under selve skrivingen?

– Ja, jeg har vært opptatt av hvilken rolle arbeidet med språket spiller i kunnskapsprosessen. Universitetet i Bergen er en av landets største sakprosaprodusenter, og vi bør bli mer bevisst på i hvilken grad skrivingen er del av metoden vår.

– Har ikke kvalitetsreformen, som du ellers ikke er så glad i, allerede gjort studentenes tekster bedre?

– En del elementære normer for skrijving er blitt formidlet bedre. Men i forskningsmiljøene gjenstår mye før vi kan si at det er levende interesse for skrivingen.

– Ved siden av å være opptatt av den ensomme ved tastaturet så har du utgitt bøker om taleren.

– Politisk retorikk vil jeg også fortsette med i sakprosa-professoratet. Under arbeidet med dette ble jeg rett og slett forskrekket over i hvor stor grad grunnleggende språklige begivenheter og tekster var ukjent, og ubehandlet.

– Hva slags språklige begivenheter?

– Taler som har gitt opphav til faste uttrykk, som Sverdrups «All makt i denne sal», Tranmæls «dynamitt i borehulene», og Kong Haakons nei i 1940. Mange hadde hørt om disse, men ingen visste hvor de skulle finne dem. Det var derfor jeg gikk i gang med å utforske talens historie.

– Det er Norsk faglitterær forfatter- og oversetteforening (NFF) som skal lønne deg?

– Ja, de tre første årene, deretter er det Universitetet i Bergen.

– Er ikke det en type gave som det er litt infant å gi?

UKENS NAVN

Anders Johansen blir ny professor i sakprosa ved Universitetet i Bergen.

– Universitetet har vel på den måten blitt minnet på at det er store ugjorte oppgaver når det gjelder vitenskapens språk og kommunikasjon med samfunnet omkring.

– Tuft Johansen og Eia har vel bidratt positivt til språkkrakten med sitt surr om Nav-språket? «Uønsket adferd ved egen omsorg» og så videre?

– Ja visst, det er en god parodi. Jeg har syslet litt med stortingsmeldinger og parti-programspråk, og der har man tatt inn over seg kritikken mot fremmedordbruken, men tekstene er likevel uleselige.

– Men det snedige er at enkelte likevel vet presis hvordan visvaset skal forstås – og dermed har de makten.

– Innimellom kan det være små formuleringer som er vink til de innvidde.

– Har det kommet noe godt ut av skolestilene hvor elevene skal analysere reklametekster og debattinnlegg?

– Det er i det minste like viktig som å kunne tolke dikt. Men jeg er ikke ute etter å bekjempe tradisjonell litteraturvitenskap. Boken *Etter oss. Samtale på det siste* kan være min programklæring. Det er et forsøk på å skrive om virkeligheten med midler som ligger nær opp til skjønnlitteraturen.

HÅKON GUNDERSEN

Anders Johansen intervjues fredag 3. desember av debattredaktør Marit K. Slotnæs i Morgenbladetsamtalen på Litteraturhuset i Oslo.

Happ

Ipad i Norge! Hapolati gleder seg! Familien gleder seg! Er fremtiden her?

KOMMENTAR Herman Willis

I *Sult* skrøner Hamsun om den forhen-værende persiske minister Hapolati, oppfinneren av den elektriske salmebok med bokstaver som lyser i mørket. Nå kommer den – også i Norge – og Hapolati har fått sin hevn. Fra nå av kommer ingen til å le av hans oppfinnelse; i hvert fall ikke de som leser *Sult* på Ipad. De kommer kanskje til å ta hele den vanvitlige scenen for god fisk, og det ville være synd. For som Astrid Lindgren skriver: «Pippi Langstrømpe hadde aldri blitt en så stor løgner hvis ikke Hamsun hadde sittet på sin trebenk og storløyret om den vidunderlige Hapolati.»

«Vært på Hjelpemiddelsentralen og fått deg Iphone?» Det var misunnensens mobbende mantra denne sommeren og høsten. For Ipad er sesongens høystatuspryl. Med potensial til å forandre verden. Litt av den, i alle fall.

De første som bøl skjelve i buksene er flyplassbokhandlerne. Om ett år vil deres marked være så lite at det er kroken på døren. For selv om Ipad-en ikke er noen fullgod erstatte for den fysiske boken, er den perfekt for lesning av flyplassromaner.

Med håndholdt skjerm er det mye behageligere å lese på en Ipad enn på en vanlig datamaskin, det er én ting. Dessuten slipper man å velge fort og gæli rett før avgang, men kan ha noen utvalgte titler liggende på Ipad-en. Og så er det mindre å drasse på, for Ipad-en har man med seg, usansett.

Dernest kan man vinke farvel til laptop-en. Med et eksternt tastatur gjør din Ipad alt den transportable maskinen er ment å gjøre, og når stasjonære maskiner er såpass mye billigere og bedre enn laptop-er, er det ikke vanskelig å tenke at om et par år har de fleste en stor hjemmemaskin og en Ipad, mens laptop-en er død.

AKTUELL DINGS

Ipad

Apple, 2010.
I salg i Norge fra 30. november

For 15 år siden ga Bill Gates ut boken *The Road Ahead*, der han spådde om den elektroniske fremtiden. Magasinet *Atlantic Monthly* gjorde nylig opp fasit for Gates, og slo fast at han ikke fikk rett i noe som helst.

Til guruens forsvar skal det sies at forretningsfolk aldri uttaler seg offentlig om hva de tror eller mener – de sier det som (forhåpentlig) lønner seg. Likevel: Det eneste i krystallkulen hans som stemte, var visjonen om datamaskinen du bar med deg overalt. Men han innså ikke at den i første omgang kom til å være finsk og svensk og hete Nokia og Ericsson og at den ikke ville hete datamaskin, men mobiltelefon.

Å spå om Ipad-ens fremtid blir som å tippe utfallet av en blind date mellom Einar Gelius og Märtha Louise, men det er likevel et par ting som ligger fast:

1. Datafamilien har fått et nytt medlem.
2. 4-åringene har fått en nytt favorittleketøy.
3. Du kan se skikkelig tv hvor du vil.
4. Du kan spille (nye) dataspill hvor du vil.
5. Du kan kjøpe og lese bøker hvor og når du vil.
6. Du kan kjøpe og se film hvor du vil.
7. Du slipper å drasse på en diger laptop.

Disse tingene garanterer Ipad-ens suksess, også i Norge. I tillegg har den alle funksjonene en Iphone har (ok, minus telefon), den starter på mindre enn et halvt sekund, og den er jævlig kul når du skreller poteter.

Jeg har brukt Martin Scorseses *Rolling Stones*-film som tidtrøyte mens jeg dusjet, barberte meg, pusset tennene og tørket håret, og det var *schtilig*. Og oppstår det kiving om dagens avis over frokostbordet er det bare å gripe til sin Ipad, la det gå 45 sekunder, og så utbryte: «Nei, i huleste, se her hva Sydney Morning Herald skriver i dag!»

Prøv dette siste. Det gir r-e-s-p-e-c-t.

Et sentralt spørsmål er selvsagt: «Trenger jeg en Ipad?»

Etter å ha brukt den siden april opplever jeg problemstillingen som merkelig. Det blir som om Harald Hårfagre skulle spurt seg: «Trenger jeg sjampo?» Nei, ingen trenger verken Ipad eller sjampo. Eller kjøttkaker. Det går fint an å spise